

Актуально у номері

Фаховий юридичний журнал в Україні: виклики життя, запити громадянського суспільства

Швидкі трансформаційні зміни, необхідні сучасному суспільству, вимагають відповідних зусиль і від громадянського суспільства, і від держави, і від пересічної людини, і безумовно, від фахівців в різних сферах життєдіяльності. Не виняток, а швид-

ше, нагальна необхідність таких зусиль у площині юриспруденції. Саме тому ми сьогодні пропонуємо увазі читачів «Бюлетеня Міністерства юстиції України» – висвітлення роботи круглого столу «Фаховий юридичний журнал в Україні: виклики життя, запити громадянського суспільства», у якому взяли участь фахівці провідних видань України: **С. В. Писаренко**, заслужений журналіст України, головний редактор журналу Верховної Ради України «Віче», та **І. Г. Кудря**, доктор філософських наук, заввідом жур-

налу; **Н. М. С**
теорії держав
і права ім. В.
ни, доктор
сор, заслуже
мік НАПрі
журналу «Ба
тищі Україн
ний директор
«Українська
Н. В. Кравче
го директора
«Українська
давництва; Л
юридичних
ловного реда
«Право Укра
тор юридич
член-коресп
академії пра
заслужений
України, голо
вого видання
Т. В. Ходакі
налу «Часо
верситету
заступник
ня – начал
печення до
інформації
тизації зако
вітньої діял
реєстрації та
мативних
діяльності
України.

Унікальні
в тому, що
в Україні на
вищення її
ривалися с
ми, нотаріус
ковцями, пе
тощо. Але
запропонов
редакторів і

налу; **Н. М. Оніщенко**, завідувач відділу теорії держави і права Інституту держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України, академік НАПрН України, головний редактор журналу «**Бюлетень Міністерства юстиції України**», **Г. В. Саніна**, генеральний директор державного підприємства «**Українська правова інформація**», **Н. В. Кравченко**, заступник генерального директора державного підприємства «**Українська правова інформація**» з видавництва; **Л. О. Макаренко**, кандидат юридичних наук, доцент, заступник головного редактора юридичного журналу «**Право України**»; **С. Г. Стеценко**, доктор юридичних наук, професор, член-кореспондент Національної академії правових наук України, заслужений діяч науки і техніки України, головний редактор фахового видання «**Публічне право**»; **Т. В. Ходаківська**, редактор журналу «**Часопис Київського університету права**»; **Д. С. Йора**, заступник начальника управління – начальник відділу забезпечення доступу до публічної інформації управління систематизації законодавства та правоосвітньої діяльності Департаменту реєстрації та систематизації нормативних актів, правоосвітньої діяльності Міністерства юстиції України.

Унікальність цієї події полягає в тому, що за роки незалежності в Україні напрями роботи і підвищення її ефективності обговорювалися суддями, прокурорами, нотаріусами, адвокатами, науковцями, педагогами – юристами тощо. Але жодного разу не була запропонована зустріч головних редакторів і видавців юридичних

фахових видань. Унікальність цієї події також в тому, що саме сьогодні суспільству, як ніколи, необхідний простір для обговорення тих реформаторських змін, які відбуваються в Україні та світі.

Завдання засобу масової правової інформації – гідно виконувати цю місію.

Тож пропонуємо Вашій увазі роздуми, міркування, справжні фахові оцінки спеціалістів у зазначеній сфері і завдячуємо керівництву Міністерства юстиції України за надану можливість проведення круглого столу «Фаховий юридичний журнал в Україні: виклики життя, запити громадянського суспільства».

І. Г. Кудря наголосив, що найважливішою умовою поглиблення проведених

в країні реформ з формування демократичної правової держави, відкритого громадянського суспільства є підвищення політичної активності населення, діяльна участь громадян в управлінні державою і суспільством. Важливу роль у реалізації цих завдань повинні зіграти наукові фахові юридичні видання, покликані сприяти підвищенню правової грамотності, політичної культури населення, забезпеченню громадянам широкого доступу до правової інформації, а також вирішення актуальних проблем вдосконалення державно-правової та судової системи.

Разом з тим зміст юридичних журналів ще не повною мірою відповідає сучасним вимогам. Існуючі

видання не мають глибоко продуманої, орієнтованої на конкретну читацьку аудиторію концепції, що визначає їх змістовну спрямованість і цільові завдання. Не приділяється належна увага актуальним політико-правовим питанням поглиблення демократичних реформ в країні, підвищення правової культури населення. Редакції журналів недостатньо укомплектовані висококваліфікованими фахівцями, котрі розуміють суть і цільові завдання проведених в країні реформ.

Для досягнення поставленої мети працівниками журналу «Віче» було запропоновано таке:

- забезпечити укомплектування редакції журналів висококваліфікованими кадрами, що володіють глибокими правовими знаннями і необхідним досвідом роботи в засобах масової інформації, які розуміють суть, цільові завдання проведених у країні реформ, процесів демократизації державно-правової, судово-правової системи;

- розвивати та підвищувати ефективність системи матеріального і морального стимулювання праці редакційних

працівників
дозволяє з
блківаним
ність коме
поставле
• зміцнити
юридичне
контакти
ми спілка
художник
нього рівн
лення та д
ням сучас
• спільно з
німи уста
вчених-пр
номістів
кованих п
органів д
ворення а
ції цілей і
жавно-пра
• розгляну
юридични
включенн
укометрич
• налагодит
сольствам
ції українс
дичних но
Н. М. О
лику роль
права відлі
юридичні ж
сьогодні є
світі прав
нення відл
законодавч
«наблжене
стору, своб
По-друге, с
ли стають
діючими па
кутиюванні
громадянсь
дичні фах

працівників та авторського активу, що дозволяє забезпечити високу якість публікованих матеріалів і відповідальність колективів редакцій за виконання поставлених перед ними завдань;

- зміцнити матеріально-технічну базу юридичних журналів, встановити тісні контакти редакційних колегій з творчими спілками журналістів, письменників, художників з метою підвищення художнього рівня, поліпшення якості оформлення та дизайну журналів з урахуванням сучасних вимог і стандартів;
- спільно з науково-дослідними, освітніми установами залучити провідних вчених-правознавців, істориків, економістів і філософів, висококваліфікованих працівників правоохоронних органів до діяльності журналів, обговорення актуальних проблем реалізації цілей і завдань реформування державно-правової та судової систем;
- розглянути можливість створення пулу юридичних фахових журналів, з метою включення до однієї з міжнародних наукометричних баз даних;
- налагодити співпрацю з іноземними посольствами, з метою сприяння адаптації українського законодавства до юридичних норм європейської спільноти.

Н. М. Оніщенко зазначила, що велику роль щодо обізнаності в площині права відіграють ЗМІ, зокрема, фахові юридичні журнали. По-перше, саме вони сьогодні є своєрідними провідниками у світі правових і політичних подій, здійснення відповідних реформ, тлумачення законодавчих актів та законопроектів, «наближення до європейського простору, свободи, безпеки і правосуддя». По-друге, саме юридичні фахові журнали стають тими відкритими, постійно діючими площадками обговорення, дискутування, яких так потребує сьогодні громадянське суспільство. По-третє, юридичні фахові журнали досить часто

повинні демонструвати готовність до «фахової дуальності», одна складова якої визначена відповідно до вимог МОН України, друга – пов'язана із задоволенням фахових потреб відповідного органу державної влади.

Так, зрозуміло, що фаховий юридичний журнал Міністерства юстиції України «Бюлетень Міністерства юстиції України» повинен висвітлювати життя Міністерства, його Центрального апарату, структурних підрозділів, запланованих і проведених заходів щодо удосконалення багатьох складових, функцій, методів роботи в сфері юстиції України.

Завдання, які сьогодні покладені на всі юридичні фахові журнали в Україні, є досить складними і водночас відповідальними. Серед них:

- 1) висвітлення проблем гармонізації правової системи України в контексті європейських вимог;
- 2) доктринальне і функціональне значення принципу верховенства права;

- 3) конституційна реформа;
- 4) удосконалення діяльності органів місцевого самоврядування;
- 5) якомога швидше реформування судової судової системи тощо.

Отже, закономірним є інтерес до питання: наскільки правові видання виконують необхідні суспільству функції? Наша зустріч (головних редакторів фахових юридичних журналів України) є першою спробою на шляху розуміння, в якій мірі публікації, які ми пропонуємо, затребувані громадянським суспільством, пересічною особою, юристами-науковцями та практиками.

Усвідомлення та опрацювання цієї проблематики є складною справою, втім, необхідною, оскільки право, яке «не робить крок» назустріч Людині, може лишатися «кишеньковим» інструментом суто науковців. Воно ніколи дієво не захищатиме прав, свобод і законних інтересів, його канони та приписи не стануть внутрішнім переконанням суб'єктів суспільних відносин, а отже,

загальнообов'язковість правових норм буде продиктована іншими, крім власної переконаності, мотивами.

Г. В. Саніна розповіла, що фаховість журналу ставить перед ним надважливі завдання:

- мати сучасне розуміння теорії приватного права, тенденції його розвитку;
- слідкувати за основними тенденціями розвитку права на сучасному етапі;
- визначати засади і принципи приватного права та їхнє правове регулювання;
- відслідковувати вплив всесвітніх і регіональних правових стандартів у сфері приватного права на функціонування і розвиток національної правової системи.

У зв'язку із європейським курсом нашої держави, вважаємо за доцільне висвітлювати засади державної антикорупційної політики та дію Закону України «Про очищення влади». Крім того, важливими були б теми децентралізації, адже деякою мірою вона спрямована на те, щоб створити сучасну європейську модель урядування в Україні.

Формування основних принципів громадянського суспільства і правової держави в Україні об'єктивно пов'язане з відновленням принципів «дійсного права», вільного від ідеологічних нашарувань минулого; права, здатного виконати грандіозну місію в суспільних процесах – стати повноцінним регулятором незалежно

від того, в якій
ни утворюються
Сьогодні укр
нулося з пробл
насиченості, аб
intoxication». С
творення спри
мадської думк
незалежно від
ється інформа
пріоритети ЗМ
юридичних ви
• достовірніст
ність чинно
ментам прав
• повнота, тоб
важливіших
або об'єкта п
зультатів їх
ного операцо

від того, в якій сфері відповідні відносини утворюються.

Сьогодні українське суспільство зіткнулося з проблемою інформаційної перенасиченості, або так званої «information intoxication». Саме це є причиною спотворення сприйняття реальності та громадської думки. Маємо пам'ятати, що незалежно від носія, на якому зберігається інформація, є три найголовніші пріоритети ЗМІ, а, особливо, фахових юридичних видань:

- достовірність, тобто сувора відповідність чинному законодавству і документам правоохоронних органів;
- повнота, тобто відображення всіх найважливіших аспектів правового явища або об'єкта правового дослідження, результатів їх пізнання з метою практичного опрацювання;

- актуальність, адже навіть повна і достовірна інформація втрачає своє практичне значення, якщо вона вчасно не надійде до споживача.

За словами **Л. О. Макаренко**, у сучасних умовах перед провідним періодичним загальнонаціональним виданням – науково-практичним юридичним журналом «Право України», якому налічується понад 90 років, постало якісно нове завдання: стати співучасником таких реформаційних перетворень у вітчизняному правознавстві, які б сприяли його переорієнтації на дослідження закономірностей розбудови правової системи незалежної України.

Задля вирішення означеного завдання наукова рада журналу (голова – президент НАПрН України, академік **В. Тацій**) і редакційна колегія (головний

редактор – академік НАПрН України **О. Святицький**) визначили стратегічні напрями редакційної політики на найближчу перспективу, а також заходи з її реалізації. Зокрема, до таких напрямів було віднесено:

- актуалізацію публікацій (їх спрямованість на вирішення нагальних правових і державних проблем українського сьогодення);
- підвищення рівня інформативності та ефективності публікацій (посилення їх позитивного впливу на розвиток вітчизняної юридичної науки і зростання її міжнародного авторитету, на удосконалення юридичної практики та правового виховання);
- «європеїзацію» публікацій (їх спрямованість на сприяння входженню України до європейського правового простору).

Задля реалізації та подальшого розвитку зазначених основних напрямів

діяльності журналу у 2016 році редакція передбачає інтенсифікувати

відображення здобутків вітчизняного та зарубіжного правознавства, насамперед,

у таких ак
мова як дер
ни: сучасні
випутку в кон
«Право вал
судового
українська
ка», «Соціал
лист в Укр
ропейської
«Адміністра
дочинства»
актуальні п
листу прав
«Адвокатур
їнах Євро
Совізу та
«Застосову
в міжнарод
мерційному
жі: практика
вання Віден
венці про
міжнародної
лі-промажу
«Зона візан
лі між Укр
Європейська
тання впро
Юридична
робить ваго
чинської кр
ки, ставши
дальшого т
міжні й об
жі відбрани
рення перс
лення і прог
С. Г. Сте
удосконале
дическ фел
І. Відкр
но обов'яз
жалъ, нарі
вається зов
статей. Прі

у таких актуальних темах: «Українська мова як державна», «Конституція України: сучасний стан та перспективи розвитку в контексті історичного досвіду», «Право власності: європейський досвід судового захисту та українська практика», «Соціальний захист в Україні: європейський вимір», «Адміністративне судочинство в Україні: актуальні питання захисту прав людини», «Адвокатура в країнах Європейського Союзу та Україні», «Застосовуване право в міжнародному комерційному арбітражі: практика застосування Віденської конвенції про договори міжнародної купівлі-продажу товарів», «Зона вільної торгівлі між Україною та Європейським Союзом: актуальні питання впровадження» тощо.

Юридичний журнал «Право України» робить вагомий внесок у розвиток вітчизняної юридичної науки і практики, ставши авторитетною трибуною для глибокого та всебічного аналізу, розуміння й об'єктивної оцінки процесів, які відбулися і відбуваються нині, створення перспективних шляхів удосконалення і прогресивного розвитку.

С. Г. Стеценко розповів про шляхи удосконалення державних вимог до юридичних фахових видань МОН України.

1. Відкрита процедура формально обов'язкового рецензування. На жаль, наразі ця процедура або не відбувається зовсім, або торкається не всіх статей. Прізвища рецензентів, можливо,

доцільно розміщувати на сайті поряд з інформацією про кожну статтю.

2. Індекс цитування. За наявності на сьогодні декількох варіантів процедури визначення індексу цитування, важливо у контексті єдиних вимог встановити процедуру визначення індексу цитування, що надаватиме можливість реальної об'єктивної оцінки як окремих авторів, так і фахових видань.

3. Проведення конкурсів на визнання кращої статті року у кожному журналі, далі – загальноукраїнський конкурс. Причому, до кінця року кожне фахове видання визначає кращу статтю року, а на початку наступного року спеціальна конкурсна комісія, із залученням

представників МОН України, Мін'юсту України, громадських організацій, провідних навчальних та наукових установ визначає кращу статтю серед фахових журналів – учасників конкурсу.

4. Основна ідея фахового видання – розповсюдження інформації про статтю, вченого, його авторські позиції, а не власне факт публікації. На жаль, наразі нерідко суспільні відносини між журналом та виданням носять характер спрямованості на власне факт публікації. Це основна, а нерідко і єдина підстава для виникнення стосунків. Ідеологія має змінитись у контексті надання журналом комплексних послуг, спрямованих на популяризацію авторської позиції вченого (хоча редакція, безумовно, може і не поділяти позиції автора статті).

5. Проблематика плати за публікацію. Публікації докторів наук – за плату чи безоплатно? Нам видається, що статті докторів наук (а у «Публічному праві» ми це робимо з самого першого номера) мають публікуватись на безоплатній основі. Це стимулюватиме залучення авторів – докторів наук до публікацій, які апріорі повинні бути більш якісними, системними, проблемними.

6. Віднайдення механізму державного фінансування (грантів) на публікації кращих статей у журналах за державний кошт. Нам видається, що держава спроможна виділити саму незначну кількість коштів у вигляді грантів для фінансування у провідних фахових виданнях України певної кількості статей тих авторів, які за результатами минулого року опублікували кращі статті (див. пункт № 3). Наприклад, при мізерному фінансуванні у 10 000 грн на рік це надасть можливість опублікувати 20 статей. Це могло б бути началом, яке би стимулювало покращення якості

статей та позитивний державний вплив на наукову публіцистику.

Н. В. Кравченко звернула увагу на те, що хто володіє інформацією, той володіє світом – слова, що стали вже не просто

афоризмом, а одним із життєвих принципів сучасної людини. Правова інформація набула особливого значення, адже поінформований – значить озброєний. Для пересічного українця серед безлічі нормативно-правових актів, які регламентують суспільні відносини, особливу увагу привертають ті, що спрямовані на захист прав та законних інтересів наших громадян.

Пріоритетом журналу «Бюлетень Міністерства юстиції України» завжди була поінформованість читачів, допомога у пошуку соціально виправданої і об'єктивної інформації, яка б спонукала громадян мислити і діяти в унісон з європейськими прагненнями нашої держави. Наукова рада, редакційна колегія та видавець втілюють прагнення охопити кожен номер актуальною темою, яка б висвітлювала найгостріші питання сьогодення. Для того, щоб видання було корисним для усіх фахівців у галузі права, отримують наповнення рубрики «Нотаріальний практикум», «Пенітенціарна служба», «Актуальне інтерв'ю», «Безоплатна правова допомога», «Банкрутство та арбітражні керуючі» тощо. Рубрика «Юридична думка» теж певна правова інформація. Когорту авторів складають як адвокати, так і судді, наукові співробітники, професори, викладачі ВНЗ, аспіранти та здобувачі.

Т. В. Ходаківська на прикладі юридичного науково-теоретичного щоквартального «Часопису Київського університету права» розповіла про залучення до редакційної колегії видань

представників зарубіжних закладів та установ. Крім того, новою практикою «Часопису» стала можливість опублікування мовами оригіналів праць відомих

іноземних науковців та юристів-практиків. Це сприяє апробації результатів наукових досліджень, а також обговоренню нових тенденцій у вітчизняній та закордонній юридичній науці й освіті.

За підсумками круглого столу було вирішено таке: з метою посилення ролі юридичних фахових журналів у вирішенні актуальних проблем вдосконалення системи законодавчої та правозастосовної практики, формуванні правосвідомості і громадянського суспільства розробити концепцію розвитку системи фахових юридичних журналів в Україні, втілювати

її положення в життя. **Н. М Оніщенко** запропонувала створити асоціацію юридичних фахових журналів України.

Учасники круглого столу вирішили продовжити надалі досвід спілкування у форматі круглих столів, оскільки це дозволить вирішувати спільні проблеми та ефективно взаємодіяти; проводити спільні заходи з залученням представників органів юстиції, розробляти подальші спільні дії щодо забезпечення доступу до правової інформації, сприяти удосконаленню надання безоплатної правової допомоги.

БЕЗОПЛАТНА ПРАВОВА ДОПОМОГА

Міністерство застосування права

ЗАКОНОДАВСТВО

НАДА...

...в. Він змінив...

...згідно з цим за...

...спричиняється...

...до ст. 105 Кодексу...

...безоплатною...

...адвокатом? Ч...

...якщо центри...

...при цьому, в...

...ної фіскальної...

...Міністерство...

...вирішено, що...

...також звернуто...

...на безоплатну...

...адвокатом.

...Інституційне...

...ти як маніпу...

...особливо під...

...на про це...

...за останні...

...як правило,...

...місцем робо...